

Glossarium (deel 1) bij de "Geschiedkundige kalender van de haven van Oostende (deel 2 – 1939/1945). *

S-boot: afkorting van "Schnellboot", Duits voor motortorpedoboot van de Kriegsmarine (Duitse marine - nu Bundesmarine). Klein, snelvarend oorlogsschip, bestemd om torpedo's af te vuren, voortgestuwd door drie dieselmotoren. Ontwikkeld door de Duitse scheepswerf Lurssen uit Vagesack, gelegen op de Weser, even stroomafwaarts van Bremen. In 1939 waren er 18 S-boote in actieve dienst bij de Kriegsmarine. De S-boote werden verder ontwikkeld tot een geducht wapen, succesvol ingezet tot in mei '45 o.m. tegen Britse handelsschepen en konvooien langs de Engelse oostkust, o.m. vanuit Oostende.

In april 1942 waren er 14 S-flotilles actief. Door de Kriegsmarine werden er tot het einde van de oorlog 249 S-boote in ontvangst genomen, waarvan er 157 verloren gingen, (ook in de Baltische, Middellandse en Zwarte zee).

Op het einde van hun ontwikkeling waren de S-boote uitgerust, naast torpedo's, met een 40 mm en twee 20 mm kanonnen. Ze waren uitgerust met 3 dieselmotoren die 3 schroeven aandreven, waarbij een snelheid van 42 kn (77,8 km) behaald werd. Zie fig. nrs.: 15, 16 en 17.

Prahme: Duits voor praam, binnenvaartuig. Voor de geplande "Landing in England" werden vele honderden Duitse, Belgische, Nederlandse en Franse binnenschepen aangepast en omgebouwd om in te zetten als landingsvaartuig. Hiertoe werd o.m.. de boeg van de schepen vervangen door een laadklep die na het stranden van het vaartuig op het ontschepingsstrand kon neergelaten worden om de lading troepen of materieel rechtstreeks te ontschepen op het strand. Daarnaast werd bijkomende ballast aangebracht om de stabiliteit te verhogen.

Om de landing op de Zuid-Engelse stranden uit te voeren werd voorzien om 1722 "prahme" in te zetten, (evenals 471 sleepers, 1161 motorvaartuigen en 151 transportschepen. (In vergelijking met de 5700 vaartuigen, met veel groter laadcapaciteit, die ingezet werden bij de landing in Normandië, - een fractie).

Zie fig. nrs. 15, 19 en 22.

Schiffsbunker: (zweck Schnellbootebunker), snelbootbunker. De bunker in Oostende (in gebruik vanaf april '42) bestond uit 4 bomvrije vakken, met elk een nuttige breedte van 14 meter en een effectieve lengte van 45 meter. Het dak in gewapend beton had een dikte van 2 meter.

Per vak konden twee S-boten bomvrij gemeerd worden, onderhouden, gebunkerd en bevoorraad worden met torpedo's, munitie, water en proviand. Ook in andere havens werden door de Kriegsmarine, naast U-bootbunkers, Schnellbootbunkers gebouwd. O.m. te IJmuiden (20 boten), Rotterdam (32), Duinkerke (?), Le Havre (20) en Cherbourg (2x?).

De bunker te Oostende werd in sept.'44 niet vernield door de Duitsers.

Op 21 mei 1945 werd het dak gedynamiteerd door de Canadese genie, waarna het dak instortte. (Zie fig. nrs. 20 t/m 24).

* zie blz. 2005-202 van ons tijdschrift

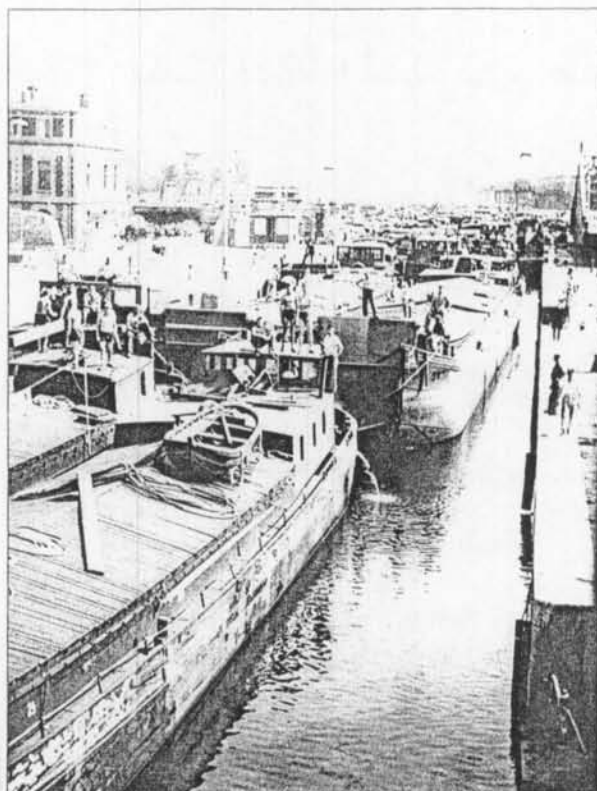

Fig. nr. 14. Haven Oostende, zomer 1940. Prahmen, ofte omgebouwde binnenschepen, (bemerkt de de nieuw ingebouwde laadkleppen), worden door de Duitsers vqnuit de handelsdokken versast naar de havengeul en voorhaven, ter voorbereiding van "Operatie Seelowe". Nadat ze door de Duisters langs de binnenwateren overgebracht werden naar de regio en verzameld in de vaart naar Brugge,----

Fig. nr. 15. Haven Oostende, 1941. Een S-boot in de voorhaven ter hoogte van het clubhuis van de R.Y.C.O. (jachtclub). In de achtergrond bemerken we de spuisluizen van de spuikom en de huizen in de Vingerlingstraat op "den Opex". In de linker hock van de voorhaven, tegenaan de spui bemerken we laadhelling nr. 1 gebouwd door de Duitsers voor het laden van hun "Prahmen", (zie nr.1 van fig. nr. 9, deel 2, blz. 2005-203).

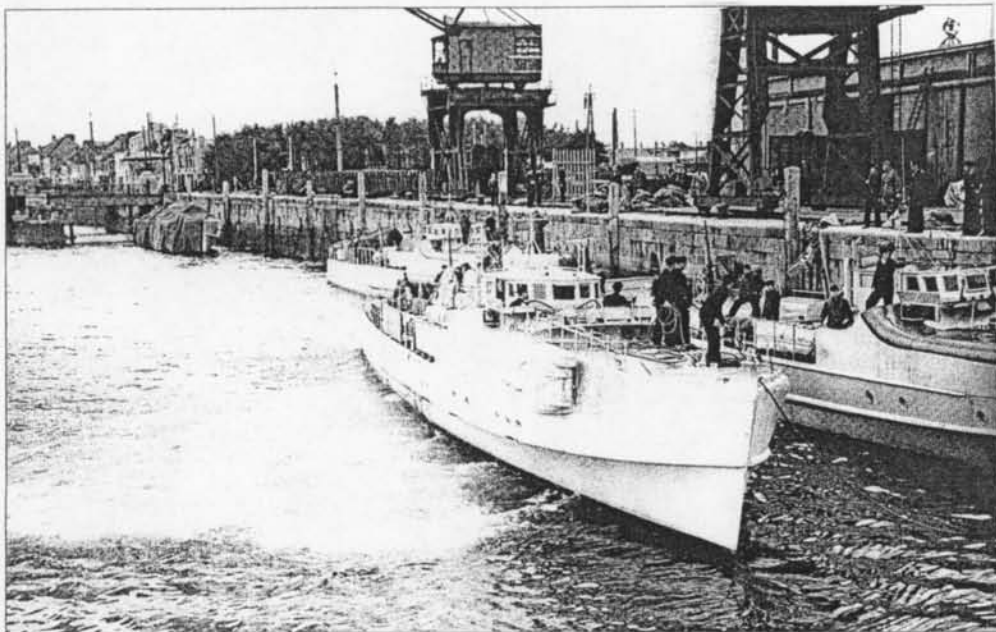

Fig. nr. 16. Haven Oostende, 1942. Een S-boot tijdens aanlegmanoeuvres om aan te meren Aan de diepwaterkaai (Cockerillkaai). Bemerkt de goederenloods van de John Cockerilllijn (Oostende-Tibury). De loods zou later zwaar beschadigd worden. Boven de rand van de loods bemerk je de "wereldbol" die geplaatst was op de toren van het gebouw van de General Steamship Company op de hoek van de Tweebruggenstraat (vandaar het toponiem "aan de Bolle"). In de achtergrond de Prins Albertlaan, (toen nog Bredene, sinds 1970 Oostende), en de Voorhavenbrug (in de volksmond: "de Duinebrugge").

Fig. nr. 17. Haven Oostende, 1942. Een S-boot vaart af van de diepwaterkaai in de voorhaven. Aan de overzijde bemerkt men een aantal "Vorpostenboote" van de Kriegsmarine gemeerd aan de houten steigers van de oosteroever. Vorpostenboote waren opgeëiste en omgebouwde stoomtreilers die ingezet werden als patrouillevaartuigen.

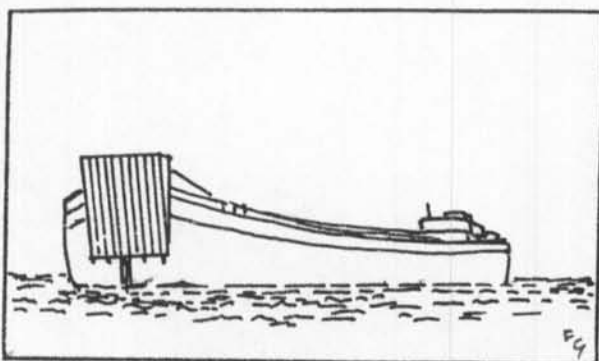

Fig. nr. 19. Prahme, omgebouwd binnenvaartuig.

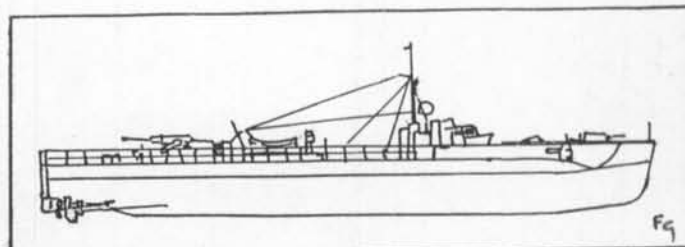

Fig. nr. 18. S-boot.
Lengte: 34,94 m; Breedte: 5,10 m; Dpg: 1,52 m.

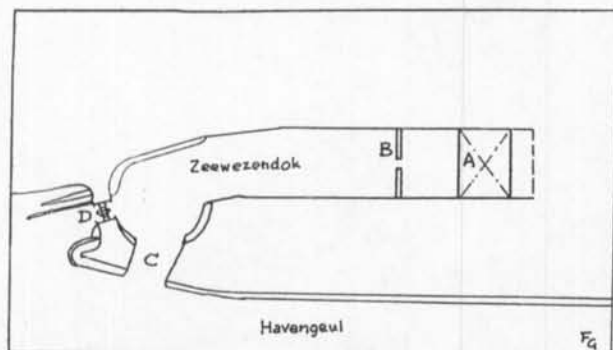

Fig. nr. 21. Inplanting "Schiffsbunker".
A: snelbootbunker. B: vlottend scherm. C: nieuwe
toegangseul. D: brug geworpen over de sluis.

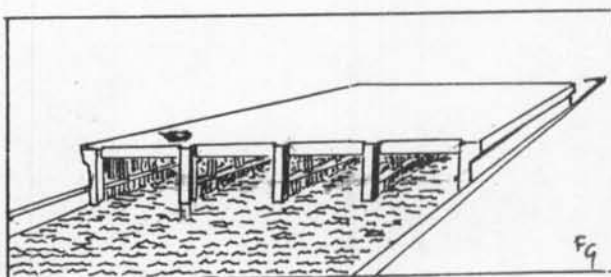

Fig. nr. 20. Schiffsbunker voor S-boten, zoals
gebouwd in het Zeewezendok te Oostende.

Fig. nr. 21. Haven van Oostende, 1942. Zicht vanaf de vuurtoren op het visserijdok (met vismijn), het tijdok, het Zeewezendok en de voorhaven. Aan de kaai in het visserijdok bemerkt men nog een aantal "Prahmen" (omgebouwde binnenschepen). Op het zuidelijk uiteinde van het Zeewezendok overspant de snelbotenbunker de volledige breedte van het dok. Een camouflagenet overspant het geheel van de bunkers. Aan de westelijke kaaimuur liggen elementen van het vlottend scherm. Omheen het tijdok staan een aantal schuilplaatsen gebouwd door de Duitsers. In achtergrond aan de kaaien van de voorhaven zijn een aantal "Vorpostenboote" gemeerd.

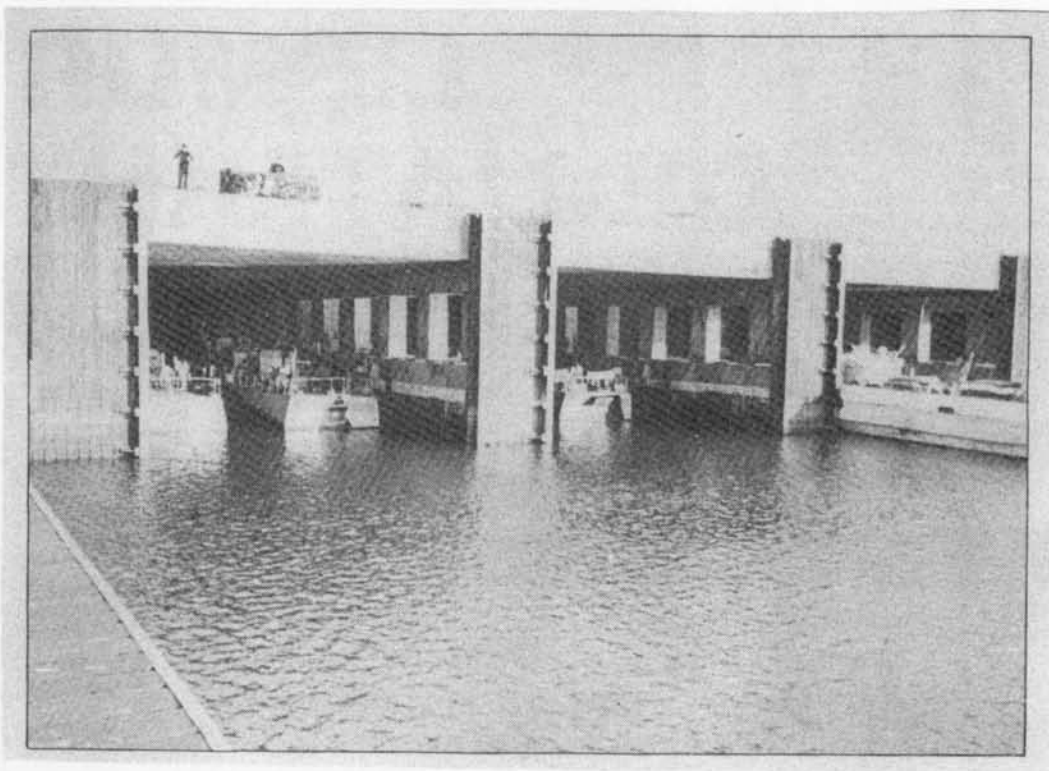

Fig. nr. 23. Haven Oostende, 1943. Zicht op de snelbotenbunker in het Zeewezendok. Bemerkt de vier S-boote afgemeerd in de bunker, veilig voor alle luchtaanvallen en beschietingen vanuit zee.

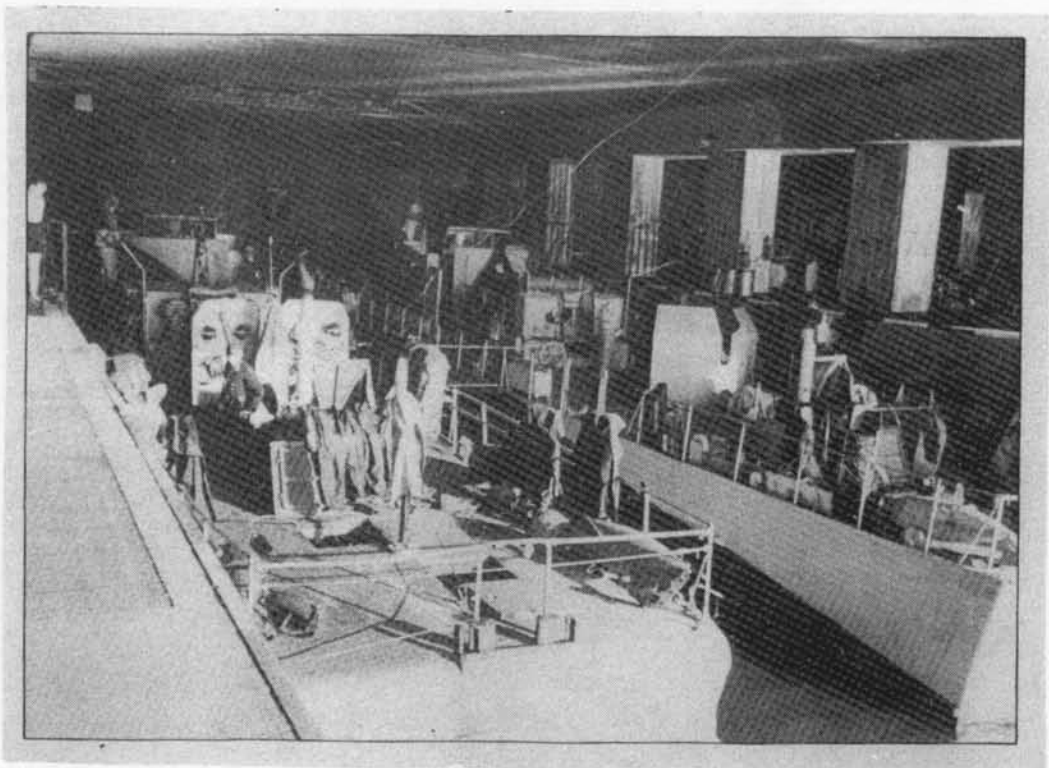
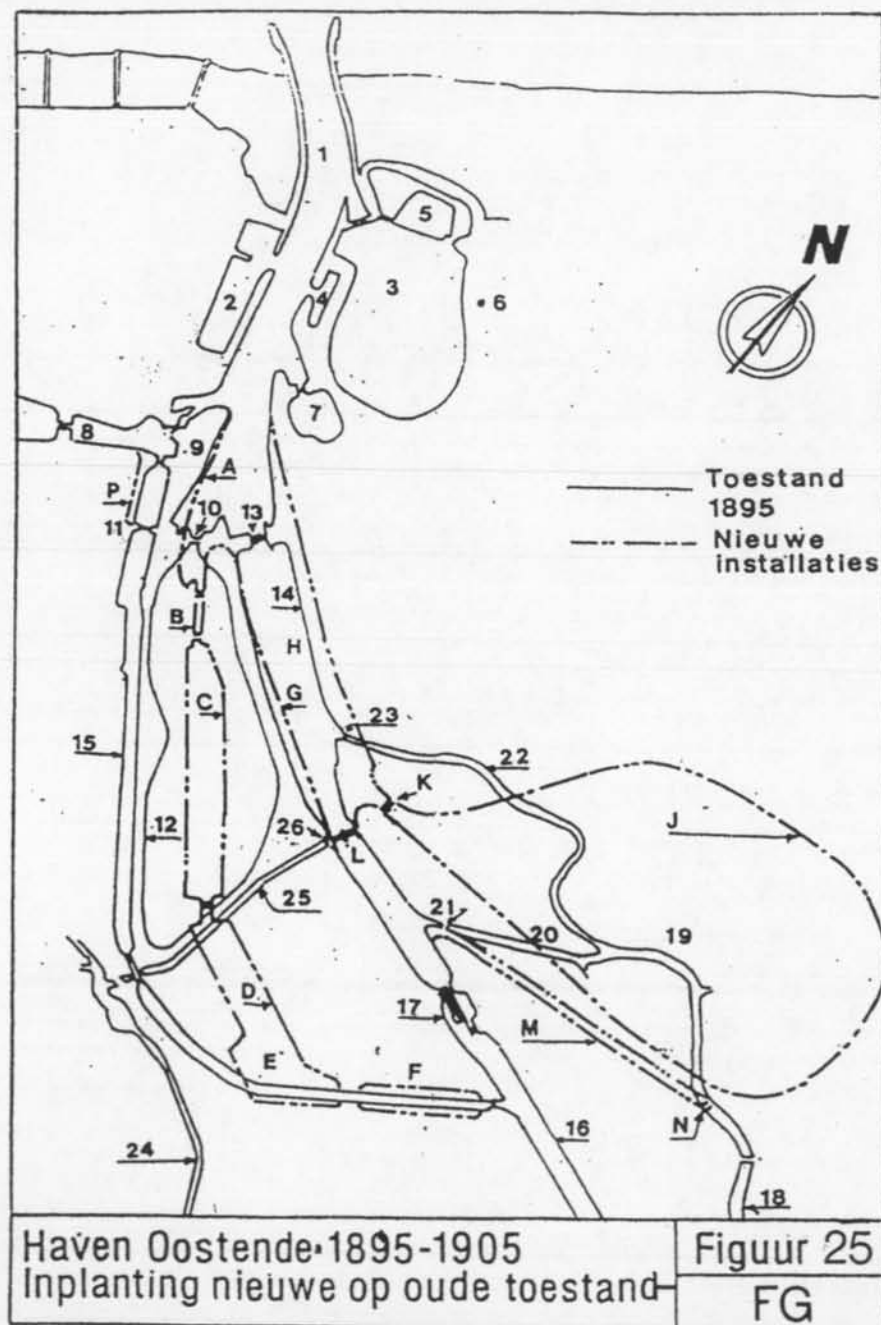

Fig. nr. 24. Haven Oostende, 1943. Binnenzicht van de snelbotenbunker in het Zeewezendok. Met een kijk op twee aangemeerde S-boote.

oud

1. Havengeul.
2. Tijdok.
3. Leopold springsas.
4. Kuisbank.
5. Halve maan.
6. Vuurtoren.
7. Zeewezendok.
8. Handelsdokken.
9. Pakketbotenkaai.
10. Franse sluis.
11. Brugse poort.
12. Franse springkom.
13. Militaire sluis.
14. Achterhaven.
15. Verbindingskanaal.
16. Kanaal Oostende-Brugge.
17. Sassen van Slijkens.
18. Noordede.
19. Noordede.
20. Vingerling.
21. Vingerlingsluis.
22. Noordede.
23. Noordedesluis.
24. Gouweloze kreek.
25. Kamerlinckvaart.
26. Kamerlincksluis.

nieuw

- A. Nieuwe pakketbotenkaai.
- B. Nieuwe sluis stadsdokken.
- C. Vlotdok.
- D. Houtdok.
- E. Zwaaidok.
- F. Doksluis.
- G. Diepwaterkaai.
- H. Voorhaven.
- J. Spuikom.
- K. Springsas.
- L. Voorhavenbrug.
- M. Nieuwe verbinding Noordede met de geul.
- N. Nieuw afwateringssas voor de Noordede.